

**IV. HRVATSKO - SLOVENSKE
ETNOLOŠKE PARALELE
(Karlovac 1985)**

Ponešto udaljeni od reflektora javnosti, mas-medijskih odjeka i uglednih pokroviteljstava, hrvatski i slovenski etnolozi tiho i uporno, već nekoliko godina, grade međurepubličke mostove suradnje. Svjesni da fenomeni kulture svakodnevnice, uslijed svojih prirodnih datosti, nikada nisu poštovali administrativne granice niti republičke međe, trude se da na redovnim zajedničkim sastancima rasprave o pojedinim stručnim temama i problemima.

Svojim su susretima započeli 1981. sastankom u Ormožu zapitavši se kako je tekao razvoj etnološke misli u ova dva naroda, koja su u minulim vremenima često dijelila jednaku ili sličnu povijesnu sudbinu, a u svojim njedrima odnjegovali ličnosti koje su, i u Slovenaca i u Hrvata, ostavile jednako značajan trag. Razmatranje povijesti nacionalnih etnologija nije se kao zadatak nametnulo samo radi toga da bi se postojeće znanje dopunilo novim spoznajama, već i zbog toga da bi se i dobro poznate činjenice preispitale i njihovo značenje valoriziralo suvremenim mjerilima. Osobito je to došlo do izražaja na drugom susretu (Varaždin, 1982), kada se raspravljalo o — za etnologiju važnom — povijesnom razdoblju između 1848. i 1945, vremenu kada su dotadašnja etnografska nastojanja prerasla u etnološku znanstvenu disciplinu.

Izlaganja s oba sastanka objavljena su; ormoška u izdanju Slovenskog etnološkog društva 1982, varaždinska u »Etnološkoj tribini« 6—7, 1984.

Nova tematska serija započeta je sastankom 1984. u Portorožu. Zanimajući se tradicijskim oblicima, ali i suvremenim izražajima svakodnevnice kulture, priređivači su smatrali da će je moći bolje upoznati i razumjeti budu li je promatrali u graničnim područjima. U Portorožu je to bio prostor Slovenskog primorja i Istre; područje specifične prošlosti i složene kulture i u njezinu genetskom i u strukturalnom aspektu.

U prosincu 1985. Hrvatsko etnološko društvo priredilo je, uz pomoć karlovačkog Gradskog muzeja, sastanak u Karlovcu. U žarištu interesa bile su tekovine kulture i način života stanovništva s područja Karlovačkog pokuplja i Bele krajine. Jesu li postojali i postoje li duhovni mostovi kojima su preko Kupe strujali kulturni utjecaji? Kada su se i u čemu, zbog te rječne barijere, razvile neke specifične belokranjske pojave ili osebuje tekovine pokupskih Brajaca? Kada su i u čemu su, zbog nalaženja putova preko rijeke, nastajala prožimanja što su rezultirala sličnim ili istim kulturnim fenomenima?

Dvadesetoro autora, iskusnih stručnjaka, mlađih istraživača ali i studenata etnologije, na ta je pitanja preko pojedinih segmenata tražilo odgovore. Svrstani pretežno u hrvatsko-slovenske parove, osvijetlili su nekoliko tema. Rasprave su se vodile o seoskom graditeljstvu, prehrani stanovništva u vrijeme NOB-a, narodnom ljekarništvu i travarstvu, kao i o jednoj reliktnoj, a još uvijek nedovoljno razjašnjenom tekstilnoj tehnici. U okviru tzv. socijalne kulture s jedne se strane rezultatima recentnih istraživanja pridonijelo upotpunjavanju spoznaja o starom načinu života u obiteljskim zadrugama, a s druge se strane promotrilo transformaciju obitelji u suvremenim prilikama. Izlaganjima o nekim proljetnim običajima, a zatim usporednim analizama folklorne glazbe i folklornog plesa, bile su osvjetljene i zajedničke pojave iz tzv. duhovnog nasljeđa.

Razumije se, odgovori na postavljena pitanja za mnogo štošta još se traže. Sudionici karlovačkog skupa, svjesni da su tu složenu problematiku tek načeli, odlučili su da isti geografski prostor bude sadržajem i njihova idućeg sastanka. Vjeruju da će zajedničkim istraživanjem i tješnjom koordinacijom dublje obuhvatiti način života i kulturnu tradiciju ljudi što nastavaju lijevu i desnu obalu Kupe.

Tom se cilju pridružujemo objavljivanjem cjelokupnog materijala sa znanstvenog skupa »IV Hrvatsko-slovenske etnološke paralele, Karlovac 1985«.

Aleksandra Muraj